

RAMING VAN DE BEDRIJFSUITKOMSTEN IN 1992 VAN DE BEDRIJVEN MET GROENTETEELT OPEN GROND, FRUIT- EN BLOEMBOLLENTEELT

Juli 1993

REFERAAT

RAMING VAN DE BEDRIJFSUITKOMSTEN IN 1992 VAN DE BEDRIJVEN MET GROENTETEELT OPEN GROND, FRUIT- EN BLOEMBOLLENTEELT

Boers, A.

Den Haag, Landbouw-Economisch Instituut (LEI-DLO), 1993

Periodieke Rapportage 26-92

ISSN 0921-4240

17 p.

Vooruitlopend op de definitieve resultaten zijn de bedrijfsuitkomsten in 1992 (oogstjaar '92-'93) van de bedrijven met groenteteelt in de open grond, van fruitteeltbedrijven en van bloembollenbedrijven geraamd. Naast netto-bedrijfsresultaat, arbeidsopbrengst en ondernemersinkomen worden de belangrijkste kostensoorten vermeld.

De fruitteeltbedrijven zagen in 1992 rentabiliteit en inkomen zeer sterk dalen ten opzichte van het niet ongunstige peil van 1991. Bedrijven met groenteteelt in de open grond en met bloembollenteelt gaven in 1992 een lichte daling van rentabiliteit en inkomen te zien.

Het prijsniveau van de gewassen lag in het oogstjaar 1992/93 op de opengrondsgroentebedrijven wat lager dan in voorgaand jaar. Bloembollen noteerden wat hoger, terwijl de prijs van appels op een extreem laag niveau lag. De omvang van de appelproductie bevond zich echter op een zeer hoog niveau. Het kostenplaatje wordt gekenmerkt door hogere arbeidskosten (hogere lonen) en lagere rentekosten (lagere rentevoet), zodat slechts sprake geweest is van een kleine kostenstijging per bedrijf.

Met een verlies van 19% is 1992 voor de opengroenteteeltsector opnieuw een ongunstig jaar. Ook in de bloembollenteelt is de situatie in 1992 niet sterk gewijzigd sinds 1991; een verlies van 5% kan niet worden bestempeld als sterk onbevredigend. Daarentegen verslechterde in de fruitteeltsector de rentabiliteit met niet minder dan 23 procentpunten. Voor een dergelijk laag niveau moeten we teruggaan tot het midden van de jaren tachtig; 1992 was echter een bijzonder jaar gezien produktieniveau en prijsvorming.

Het inkomen per ondernemer daalt naar verwachting respectievelijk met circa f 5.000 (groente), f 64.000 (fruit) en met f 12.000 (bloembollen).

Groenteteelt/Fruитеelt/Bloembollenteelt/Ramingen/Rentabiliteit/Inkomen/
Nederland

Overname van de inhoud toegestaan, mits met duidelijke bronvermelding

INHOUD

	Blz.
1. INLEIDING	5
2. BEREKENINGSWIJZE VAN DE GERAAMDE BEDRIJFSUITKOMSTEN	6
3. DE GERAAMDE BEDRIJFSUITKOMSTEN IN 1992	7
3.1 Groenteteelt in de open grond	7
3.1.1 Opbrengsten	7
3.1.2 Kosten	7
3.1.3 Bedrijfsuitkomsten	8
3.2 Fruitteelt	8
3.2.1 Opbrengsten	8
3.2.2 Kosten	9
3.2.3 Bedrijfsuitkomsten	9
3.3 Bloembollenteelt	10
3.3.1 Opbrengsten	10
3.3.2 Kosten	10
3.3.3 Bedrijfsuitkomsten	10
BIJLAGEN	13
1. Raming van de resultaten per bedrijf, de arbeids- opbrengst en het ondernemersinkomen per ondernemer in gld. in de groenteteelt in de open grond in 1992 in vergelijking met de resultaten in 1991	14
2. Raming van de resultaten per bedrijf, de arbeids- opbrengst en het ondernemersinkomen per ondernemer in gld. in de fruitteelt in 1992 in vergelijking met de resultaten in 1991	15
3. Raming van de resultaten per bedrijf, de arbeids- opbrengst en het ondernemersinkomen per ondernemer in gld. in de bloembollenteelt in 1992 in vergelijking met de resultaten in 1991	16

1. INLEIDING

Het doel van het onderzoek, waarover in het hierna volgende zal worden gerapporteerd, is inzicht te verkrijgen in de bedrijfseconomische resultaten van de groenteteelt in de open grond, de fruitteelt en de bloembollenteelt in 1992. Daar op dit tijdstip nog geen uitgewerkte LEI-boekhoudingen over 1992 van de aan het rentabiliteits- en financieringsonderzoek deelnemende bedrijven beschikbaar zijn, moeten de resultaten worden geraamd. Als basis voor deze raming dienen de definitieve cijfers van de LEI-boekhoudingen over 1991. Tot de overige gehanteerde bronnen behoren algemene statistische gegevens (CBS, PGF, PVS en dergelijke).

Een indruk van de verwachte resultaten op tuinbouwbedrijven is van belang voor het Ministerie van Landbouw, Natuurbeheer en Visserij en voor het tuinbouwbedrijfsleven.

Voor de groenteteelt in de open grond, voor de fruitteelt en voor de bloembollenteelt is per bedrijf het geraamde netto-bedrijfsresultaat - zijnde het verschil tussen opbrengsten en kosten - weergegeven. Het netto-bedrijfsresultaat is tevens per f 100,- kosten uitgedrukt. Daarnaast zijn de arbeidsopbrengst en het ondernemersinkomen per ondernemer vermeld. De arbeidsopbrengst per ondernemer is samengesteld uit het netto-bedrijfsresultaat vermeerderd met de berekende vergoeding voor de handarbeid van de ondernemer. Het ondernemersinkomen omvat de arbeidsopbrengst van de ondernemer vermeerderd met het saldo van de berekende en de betaalde rente.

De belangrijkste kostensoorten, de opbrengst en het netto-bedrijfsresultaat zijn tenslotte ook per eenheid teeltoppervlakte vermeld.

2. BEREKENINGSWIJZE VAN DE GERAAMDE BEDRIJFSUITKOMSTEN

De ramingen zijn uitgevoerd aan de hand van de kosten- en opbrengstenontwikkelingen die in 1992 ten opzichte van 1991 zijn opgetreden. De definitieve cijfers van de bedrijfsuitkomsten in 1991 hebben hierbij mede als uitgangspunt gediend.

In de berekeningen is betrokken een aantal landelijke gegevens, zoals omvang van de betaalde arealen, veilingaanvoeren, exportgegevens en prijsniveaus van de belangrijkste vollegrondsgroente-, fruit- en bloembollengewassen (bronnen: CBS, PGF en PVS).

De ramingen van de kosten zijn gebaseerd op de gemiddelde prijsstijgingen van de afzonderlijke kostensoorten in 1992. Hierbij is tevens rekening gehouden met veranderingen in de verbruikte hoeveelheden.

De duurzame produktiemiddelen worden gewaardeerd op basis van de nieuwwaarde. Dit vormt tevens het uitgangspunt voor de vaststelling van de afschrijvings- en rentekosten van de duurzame produktiemiddelen.

Bij de berekening van de rente over het in de slijtende duurzame produktiemiddelen geïnvesteerde vermogen is een rentevoet van 6½% aangehouden (1991 7%). Over het in de grond geïnvesteerde vermogen is 2½% en voor de vlottende middelen is 8½% (in 1991 9%) rente berekend. De kosten van de handenarbeid van de ondernemer en de meewerkende gezinsleden zijn op CAO-basis (inclusief werkgeversaandeel in de sociale lasten) gewaardeerd. In de berekende arbeidskosten van de ondernemer is geen beloning voor leiding en toezicht opgenomen.

Bij de berekening zowel van de kosten als van de opbrengsten is rekening gehouden met veranderingen in de gemiddelde bedrijfsstructuur, waardoor de aandelen van de verschillende kostenfactoren kunnen wijzigen. Dit heeft tot gevolg dat de procentuele kostenstijging per bedrijf kan afwijken van die per eenheid van oppervlakte. Ook met de opbrengstmutatie kan dit het geval zijn.

3. DE GERAAMDE BEDRIJFSUITKOMSTEN IN 1992

3.1 Groenteteelt in de open grond

3.1.1 Opbrengsten

In 1992 was het areaal groentegewassen in de open grond 2% gestegen vergeleken met 1991 (bron: CBS-meitelling). De geldswaarde van de geveilde produkten van de oogst 1992/93 was bijna gelijk aan die in voorgaand seizoen. De 4% grotere produktie werd afgezet tegen 5% lagere prijzen.

Voor de sector als geheel geldt op basis van het voorgaande een kleine stijging van het gemiddelde produktiepeil in kilo per ha.

Voor de individuele gewassen wijkt de situatie soms erg af van het gemiddelde beeld met betrekking tot de behaalde opbrengstcijfers.

Het betaalde areaal van de meeste gewassen die voorkomen op de gespecialiseerde bedrijven is gelijk aan of groter (met name prei, bonen en spruiten) dan in 1991. Een uitzondering vormen witlofwortel en winterpeen waarvan het areaal afnam.

Met betrekking tot het prijspeil zijn er ook grote verschillen: goedkoper waren onder meer asperges, augurken, sperciebonen en vooral spruiten; hogere prijzen werden behaald door onder meer sla, andijvie, witlof, peen en witte kool.

Op grond van bovenstaande ontwikkelingen wordt voor de steekproefbedrijven van het rentabiliteits- en financieringsonderzoek in de groenteteelt in de open grond in 1992 een kleine daling van de opbrengst groenten verwacht van circa 1%. Hierbij is uitgegaan van een gelijkblijvende teeltoppervlakte per bedrijf.

3.1.2 Kosten

Op grond van de ontwikkeling van de hoeveelheden en de prijzen van de ingezette produktiemiddelen is ten opzichte van het voorgaande jaar in 1992 een toename van de totale kosten te verwachten van circa 1%.

Voor de belangrijkste kostencategorie arbeid wordt een stijging van circa 2% per bedrijf verwacht. Dit wordt geheel veroorzaakt door een hogere gemiddelde beloningsvoet per gewerkt uur.

Bij de kosten van materialen, werk door derden, aflevering en algemene bedrijfskosten worden slechts kleine stijgingen ingeschat. Bij de jaarkosten van duurzame produktiemiddelen

treedt zelfs een daling op die vooral veroorzaakt wordt door het hanteren van een lagere ingecalculerde rentevoet.

3.1.3 Bedrijfsuitkomsten

De totale bedrijfsopbrengsten (inclusief de berekende aanwas van vaste plantopstanden en de overige opbrengsten) zullen vermoedelijk circa 1% lager zijn dan in 1991.

Met deze verwachtingen van wat lagere opbrengsten en enige kostenstijging wordt een lichte daling voorzien van de bedrijfsuitkomsten.

Het gemiddeld verlies wordt geraamd op 19% van de kosten (1991 -17%). Per ha tuinbouw betekent dit een daling van f 1.000,- tot een verlies van f 9.900,- per ha. De arbeidsopbrengst en het ondernemersinkomen per ondernemer worden becijferd op gemiddeld f 20.700,- en f 29.700,- (vorig jaar f 24.000,- respectievelijk f 34.700,-).

De uitkomsten van de groentebedrijven zijn weergegeven in bijlage 1.

3.2 Fruitteelt

3.2.1 Opbrengsten

De ontwikkeling in het areaal van appel geeft in 1992 middels een lichte uitbreiding een zelfde beeld te zien als een aantal voorgaande jaren. Evenals in 1991 is ook in 1992 het areaal peren weer toegenomen.

Het appelareaal is met ruim 300 ha uitgebreid tot bijna 15800 ha in 1992. Opnieuw is met 1200 ha een niet onbelangrijk deel van het landelijk areaal appelbeplantingen vernieuwd.

Bij de peren vond in 1992 net als in 1991 een nieuwe aanplant plaats van 300 ha; het areaal perebeplantingen steeg in 1992 met 100 ha tot bijna 5100 ha.

De prognose van de opbrengst fruit gemiddeld per bedrijf in 1992/93 is gebaseerd op de landelijke prijs- en aanvoergegevens op de veilingen (bron PGF).

De produktie van appels wordt geraamd op 2,5 keer het niveau van het voorgaande seizoen (1991/92); dit extreem hoge produktie-niveau is voor de meeste rassen van toepassing.

Voor peren wordt een produktie verwacht die 8% boven die van het vorig seizoen ligt. Doyenne du Comice zal naar verwachting een daling te zien geven, terwijl Conference vrij stabiel is; stoofperen komen aanzienlijk hoger uit dan in 1991/92.

De prijsvorming van de appels van de extreem ruime oogst 1992 is bijzonder slecht verlopen. In totaliteit wordt rekening gehouden met een prijspeil dat circa driekwart lager ligt dan van de oogst 1991.

Ook bij peren ligt het gemiddelde prijspeil (een derde) lager dan in 1991. Globaal zal de middenprijs per kg in het seizoen 1992/93 voor appel rond vier dubbeltjes liggen, terwijl ook door peren de gulden niet wordt gehaald.

Op grond van deze prijs- en produktieverwachtingen wordt een omzetniveau per bedrijf geraamd voor 1992 dat ruim een kwart lager ligt dan in het voorgaande jaar. De totale bedrijfsopbrengsten per bedrijf (inclusief berekende aanwas van plantopstanden en overige opbrengsten) zal vermoedelijk circa 24% lager zijn dan in 1991.

3.2.2 Kosten

Op grond van de ontwikkeling van de hoeveelheden en de prijzen van de ingezette produktiemiddelen is ten opzichte van het voorgaande jaar in 1992 nauwelijks enige verandering van de totale kosten te verwachten. Uitgaande van ongewijzigde bedrijfsomvang betekent dit tevens kostenstabilisatie per ha.

Voor de belangrijkste kostensoort arbeid wordt circa 6% stijging van het kostenniveau per bedrijf verwacht; naast enige stijging van het loonniveau per uur, wordt deze kostenstijging vooral veroorzaakt door de extra benodigde arbeid voor het verwerken van de extreem grote oogst. Dit werkt ook door in de omvang van de afleveringskosten.

Voor de meeste andere kostensoorten worden geen stijgingen verwacht. De kosten van duurzame produktiemiddelen konden dalen met name door het hanteren van een lagere rentevoet. Voor onderhoud en algemene bedrijfskosten wordt gezien de slechte resultaten in 1992 enige terughoudendheid verondersteld.

3.2.3 Bedrijfsuitkomsten

Met deze verwachtingen van aanzienlijk lagere opbrengsten (24%) en stabiele kosten zullen de bedrijfsuitkomsten in 1992 belangrijk lager zijn dan in 1991. Het gemiddelde verlies wordt geraamd op 28% van de kosten (1991 -5%). Voor een dergelijk laag niveau van bedrijfsresultaat moeten we teruggaan tot het midden van de jaren tachtig; 1992 was echter een bijzonder jaar gezien produktieniveau en prijsvorming. Per ha pit- en steenvruchten bedraagt het verlies in 1992 gemiddeld f 9.400,-.

De arbeidsopbrengst en het ondernemersinkomen per ondernemer worden becijferd op gemiddeld negatief f 7.300,- en (positief) f 16.500,- (vorig jaar f 56.200,- en f 80.000,-; beide positief).

De uitkomsten van de fruitbedrijven zijn weergegeven in bijlage 2.

3.3 Bloembollenteelt

3.3.1 Opbrengsten

In 1992 was het areaal bloembollenteelt met circa 16700 ha slechts ruim 100 ha groter dan in 1991. Opnieuw vond evenals in 1991 weer enige uitbreiding plaats. De groei was vooral te vinden bij de lelies, maar ook het areaal tulpen nam licht toe; daarentegen vond een daling plaats bij hyacinten, narcissen en gladiolen. Voor de omvang van de export van bloembollen in 1992 wordt enige daling voorzien van de hoeveelheden. Voor het gehele pakket bloembollen wordt een kleine prijsverbetering aangenomen (vooral tulp, hyacint, lelie); de prijzen van narcissen lagen echter onder druk. De geogste hoeveelheden bloembollen worden geacht iets kleiner te zijn dan in 1991 (vooral tulp, hyacint, iris).

Op grond van bovenstaande ontwikkelingen wordt voor de steekproefbedrijven van het rentabiliteits- en financieringsonderzoek in de bloembollenteelt in 1992 1% stijging van de geldopbrengst bloembollen verwacht. Hierbij is uitgegaan van ongewijzigde bedrijfsomvang.

3.3.2 Kosten

Op grond van de ontwikkeling van de hoeveelheden en de prijzen van de ingezette produktiemiddelen is ten opzichte van het voorgaande jaar in 1992 een toename van de totale kosten te verwachten met 2,5% per bedrijf en per ha.

Voor de belangrijke kostensoort arbeid wordt ruim 1% stijging per bedrijf verwacht; de stijging van de gemiddelde arbeidskosten per uur is gesteld op 4%, waarbij de inzet van arbeid wat kleiner is verondersteld.

Voor de jaarkosten (afschrijving en rente) van de gebouwen, machines en de bloembollenkraan wordt geen wijziging verwacht, vooral als gevolg van lagere rentekosten. Met name dankzij een verlaging van de ingecalculerde rentevoet dalen de rentekosten met 2% tegen een stijging van de afschrijvingskosten met 2%. Bij de meeste andere kostensoorten zijn in het algemeen gematigde verwachte verhogingen aangehouden.

3.3.3 Bedrijfsuitkomsten

De totale bedrijfsopbrengsten (inclusief de berekende aanwas van de bloembollenkraan en de overige opbrengsten) zullen vermoedelijk gelijk zijn aan die in 1991.

Met deze verwachtingen van gelijke opbrengsten en licht hogere kosten wordt enige daling van het niveau van de bedrijfsuitkomsten voorzien. Voor 1992 wordt een verlies geraamd van 5% van de kosten (1991 3% verlies).

Per ha bloembollenteelt betekent dit een daling van f 2.200,- tot een verlies van f 4.500,- per ha.

De arbeidopbrengst en het ondernemersinkomen per ondernemer worden becijferd op gemiddeld f 48.200,- en f 76.900,- (vorig jaar f 59.000,- resp. f 88.800,-).

De uitkomsten van de bloembollenbedrijven zijn weergegeven in bijlage 3.

BIJLAGEN

Bijlage 1. Raming van de resultaten per bedrijf, de arbeidsopbrengst en het ondernemersinkomen per ondernemer in gld. in de groenteteelt in de open grond in 1992 in vergelijking met de resultaten in 1991

	Groenteteelt in de open grond in Nederland	
	1991	1992
Oppervlakte tuinbouw gemiddeld per bedrijf (ha)	7,70	7,70
1. Uitkomsten		
a. per bedrijf		
kosten	391.300	396.000
opbrengsten	322.900	319.400
	-----	-----
netto-bedrijfsresultaat	-68.400	-76.600
idem per f 100,- kosten	-17	-19
b. per ondernemer		
arbeidsopbrengst	24.000	20.700
ondernemersinkomen	34.700	29.700
2. Uitkomsten per ha tuinbouw		
Kosten:		
arbeid	20.200	20.500
rente	4.500	4.200
afschrijving	5.500	5.500
materialen + werk door derden	11.700	12.100
afleveringskosten	3.700	3.900
diverse kosten	5.200	5.200
	-----	-----
Totale kosten	50.800	51.400
Opbrengsten:		
groente	37.500	37.100
aanwas vaste plantopstanden	1.200	1.200
overige opbrengsten	3.200	3.200
	-----	-----
Totale opbrengsten	41.900	41.500
Netto-bedrijfsresultaat	-8.800	-9.900

Bijlage 2. Raming van de resultaten per bedrijf, de arbeidsopbrengst en het ondernemersinkomen per ondernemer in gld. in de fruitteelt in 1992 in vergelijking met de resultaten in 1991

	Fruitteelt in Nederland	
	1991	1992
Oppervlakte pit- en steenvruchten gemiddeld per bedrijf (ha)	11,52	11,52
1. Uitkomsten		
a. per bedrijf		
kosten	392.400	393.400
opbrengsten	372.400	284.800
netto-bedrijfsresultaat	-20.000	-108.600
idem per f 100,- kosten	-5	-28
b. per ondernemer		
arbeidsopbrengst	56.200	-7.300
ondernemersinkomen	80.000	16.500
2. Uitkomsten per ha pit- en steenvruchten		
Kosten:		
arbeid	12.200	12.900
rente	5.100	4.700
afschrijving	5.200	5.000
materialen + werk door derden	4.300	4.200
afleveringskosten	3.400	4.100
diverse kosten	3.900	3.200
Totale kosten	34.100	34.100
Opbrengsten:		
fruit	26.000	18.700
aanwas vaste plantopstanden	3.300	3.000
overige opbrengsten	3.000	3.000
Totale opbrengsten	32.300	24.700
Netto-bedrijfsresultaat	-1.800	-9.400

Bijlage 3. Raming van de resultaten per bedrijf, de arbeidsopbrengst en het ondernemersinkomen per ondernemer in gld. in de bloembollenteelt in 1992 in vergelijking met de resultaten in 1991

	Bloembollenteelt in Nederland	
	1991	1992
Oppervlakte bloembollen (incl. contractteelt voor derden)		
gemiddeld per bedrijf (ha)	9,84	9,84
1. Uitkomsten		
a. per bedrijf		
kosten	840.900	862.100
opbrengsten	818.500	818.000
netto bedrijfsresultaat	-22.400	-44.100
idem per f 100,-- kosten	-3	-5
b. per ondernemer		
arbeidsopbrengst	59.000	48.200
ondernemersinkomen	88.800	76.900
2. Uitkomsten per ha bloembollen		
Kosten:		
arbeid	22.900	23.200
rente	10.400	10.200
afschrijving	7.300	7.400
materialen + werk door derden	30.200	32.000
afleveringskosten	5.000	5.100
diverse kosten	9.700	9.700
Totale kosten	85.500	87.600
Opbrengsten:		
bloembollen	73.800	74.500
aanwas bloembollenkraam	500	0
overige opbrengsten	8.900	8.600
Totale opbrengsten	83.200	83.100
Netto bedrijfsresultaat	-2.300	-4.500

In de reeks "Periodieke rapportage" zijn op dit gebied verschenen:

- No. 23-90 Rentabiliteit en financiering van de boomkwekerij in Nederland over 1990/91
- No. 21-90 Rentabiliteit en financiering van de bloembollenteelt in Nederland over 1990
- No. 22-90 Rentabiliteit en financiering van de fruitteelt in Nederland over 1990 (oogst 1990/91)
- No. 19-90 Rentabiliteit en financiering van de groenteteelt in de open grond in Nederland over 1990 (oogst 1990/91)
- No. 18-90 Rentabiliteit en financiering van de groenteteelt onder glas in Nederland over 1990
- No. 20-90 Rentabiliteit en financiering van de champignonteelt in Nederland over 1990
- No. 17-90 Rentabiliteit en financiering van de snijbloementeelt onder glas in Nederland over 1990
- No. 16-90 Rentabiliteit en financiering van de pot- en perkplantenteelt onder glas in Nederland over 1990
- No. 15-90 Rentabiliteit en financiering van de tuinbouw onderglas in Nederland over 1990
- No. 24-92 Raming van de bedrijfsuitkomsten in 1992 van de glastuinbouw- en champignonbedrijven
- No. 26-91 Raming van de bedrijfsuitkomsten in 1991 van de bedrijven met groenteteelt in de opengrond fruitteelt- en bloembollenbedrijven